μικρος ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

3

ΑΝΩΝΥΜΟΥ

διαμαρτυρια ενωπιον των ελευθεριακων του παρόντος & του μελλοντος για τους συμβιβασμους του 1937

ΑΝΩΝΥΜΟΥ

Διαμαρτυρία ἐνώπιον τῶν ἐλευθεριακῶν τοῦ παρόντος καί τοῦ μέλλοντος γιά τούς συμβιβασμούς τοῦ 1937

Μετάφραση:
Γιῶργος - Πατρίκιος Βελιανίτης

μικρός
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΤΙΤΛΟΣ: Διαμαρτυρία ενώπιον τών ελευθεριακών τού παρόντος καί τού μέλλοντος γιά τούς συμβιβασμούς τού 1937

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Γιώργος - Πατρίκιος Βελιανίτης

ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ
Ζωοδόχου Πηγής 17 Αθήνα
τηλ. 36.39.980

Είμαι ένας απ' αυτούς που απελευθερώθηκαν απ' τό *San Miguel De Los Reyes*, φρικαλέο κάτεργο που έστησε η μοναρχία γιά νά θάψει ζωντανούς τούς άνδρες, που δέν ήταν δειλοί καί δέν υποτάχθηκαν ποτέ στούς αχρείους νόμους που επέβαλαν οι ισχυροί ενάντια στούς καταπιεσμένους. Μέ οδήγησαν εκεί, όπως καί τόσους άλλους, γιατί ξέπλυνα μιά ντροπή, γιατί εξεγέρθηκα ενάντια στούς εξευτελισμούς, θύμα τών οποίων ήταν ένα ολόκληρο χωριό: μ' άλλα λόγια, γιατί σκότωσα έναν "κάσικο".*

Είμουνα νέος, όπως νέος είμαι καί τώρα, μιάς καί στό κάτεργο μπήκα στά εικοσι-τρία μου χρόνια καί βγήκα στά τριαντα-τέσσερα, όταν οι σύντροφοι αναρχικοί άνοιξαν τίς πόρτες. Έντεκα χρόνια καταδικασμένος στό μαρτύριο νά μήν είμαι άνθρωπος αλλά αντικείμενο, ένα νούμερο.

Μαζί μου βγήκαν καί πολλοί άλλοι, που είχαν εξ ίσου υποφέρει καί ήταν τό ίδιο στιγματισμένοι απ' τήν κακή μεταχείριση, τήν οποία είχαν υποστεί απ' όταν γεννήθηκαν. Ορισμένοι απ' αυτούς, μόλις πάτησαν τό λιθόστρωτο, σκόρπισαν στά τέσσερα σημεία τού ορίζοντα' οι υπόλοιποι ενωθήκαμε μέ τούς απελευθερωτές μας, που μάς μεταχειρίσθηκαν σάν φίλους καί μάς αγάπησαν σάν αδελφούς. Μ' αυτούς

* Φεουδάρχης, μεγαλοτσιφλικάς. (Σ.τ.Μ.)

σχηματίσαμε σιγά-σιγά "τή Σιδηρά Φάλαγγα". Μ' αυτούς επιτεθήκαμε ταχύτατα στούς στρατώνες καί υποχρεώσαμε τούς επικίνδυνους εθνοφρουρούς νά παραδώσουν τά όπλα. Μ' αυτούς απωθήσαμε, μετά από σκληρές μάχες, τούς φασίστες ώς τίς κορυφές τών βουνών, εκεί όπου βρίσκονται ακόμα καί τώρα. Συνηθισμένοι νά παίρνουμε ο,τιδήποτε είχαμε ανάγκη, νά καταδιώκουμε τό φασίστα, κατασχέσαμε απ' αυτόν τά εφόδια καί τά όπλα. Τραφήκαμε γιά ένα ολόκληρο διάστημα μ' αυτά που μάς πρόσφεραν οι χωρικοί' οπλισθήκαμε, χωρίς κανένας νά μάς δωρίσει ούτε ένα όπλο, μ' ό,τι αποσπάσαμε μέ τή δύναμη τών χεριών μας απ' τούς στασιαστές στρατιωτικούς. Τό όπλο που κρατάω στά χέρια μου καί χαϊδεύω, αυτό που μέ συντροφεύει απ' όταν εγκατέλειψα τό μοιραίο κάτεργο, ανήκει σέ μένα, είναι δικό μου αγαθό. Άν πήρα σάν άνδρας αυτό πούχω στά χέρια μου, μέ τόν ίδιο τρόπο είναι δικά μας, απολύτως δικά μας, σχεδόν όλα όσα οι σύντροφοί μου έχουν στά δικά τους χέρια.

Κανένας, ή σχεδόν κανένας, δέν νοιάσθηκε ποτέ γιά μάς. Η κατάπληξη τών αστών βλέποντάς μας νά εγκαταλείπουμε τό κάτεργο, όχι μόνο δέν έπαψε νά υπάρχει αλλά καί εξαπλώθηκε σ' όλο τόν κόσμο, μέχρι αυτή τή στιγμή' έτσι ώστε αντί νά μάς εκτιμήσουν, νά μάς υποστηρίξουν καί νά μάς βοηθήσουν, μάς μεταχειρίσθηκαν σάν ληστές, μάς κατηγόρησαν ότι είμαστε ανεξέλεγκτοι: επειδή δέν υποτάσσουμε τό ρυθμό τής ζωής μας, που τήν θελήσαμε καί τήν θέλουμε ελεύθερη, στίς ηλίθιες ιδιοτροπίες ορισμέ-

νων που, απ᾽ τή στιγμή που βρέθηκαν σ᾽ ένα υπουργείο ή σέ μιά επιτροπή, θεώρησαν τούς εαυτούς τους — ανόητα καί αλαζονικά — ιδιοκτήτες τών ανθρώπων᾽ επειδή, απ᾽ τά χωριά που περάσαμε, αφού αποσπάσαμε απ᾽ τόν φασίστα τήν ιδιοκτησία του, αλλάξαμε τό σύστημα ζωής, εκμηδενίζοντας τούς θηριώδεις "κάσικους" που κατατυραννούσαν ολάκερη τήν ύπαρξη τών αγροτών αφού πρώτα τούς είχαν κατακλέψει, καί ξαναδίνοντας τόν πλούτο στά χέρια τών μόνων που μπόρεσαν νά τόν δημιουργήσουν, στά χέρια τών εργαζομένων.

Κανένας, κι αυτό μπορώ νά τό διαβεβαιώσω, κανένας δέν θά μπορούσε νά συμπεριφερθεί καλύτερα από μάς τούς ανεξέλεγκτους, τούς ληστές, τούς φυγάδες τού κάτεργου, στούς στερημένους, τούς φτωχούς, σ᾽ αυτούς που όλη τους τή ζωή βρέθηκαν λεηλατημένοι καί κατατρεγμένοι. Κανένας, κανένας — καί προκαλώ τόν οποιονδήποτε νά μέ διαψεύσει — δέν υπήρξε ποτέ πιό φιλόστοργος καί πιό περιποιητικός μέ τά παιδιά, τίς γυναίκες καί τούς γέρους. Κανένας, απολύτως κανένας, δέν μπορεί νά κατακρίνει αυτή τή Φάλαγγα που, μόνη, αβοήθητη καί, πρέπει μάλιστα νά πούμε, παρεμποδιζόμενη, βρέθηκε απ᾽ τήν αρχή στήν πρωτοπορία. Κανένας, δέν μπορεί νά τήν κατηγορήσει γιά έλλειψη αλληλεγγύης ή γιά δεσποτισμό, γιά αδράνεια ή γιά ανανδρία όταν επρόκειτο νά πολεμήσει, ή γιά αδιαφορία πρός τόν χωρικό είτε γιά έλλειψη επαναστατικού πνεύματος, εφ᾽ όσον η τόλμη καί η

γενναιότητα στόν αγώνα υπήρξε ο κανόνας μας, η ευγένεια απέναντι στόν ηττημένο ο νόμος μας, η ειλικρίνεια μέ τ' αδέλφια μας τό έμβλημά μας καί η καλοσύνη κι ο σεβασμός τά κριτήρια μέ τά οποία κύλησε όλη μας η ζωή.

Γιατί πλέξανε γύρω από μάς αυτόν τόν σκοτεινό θρύλο; Πρός τί αυτή η ανόητη λύσσα νά μάς δυσφημίσουν, τή στιγμή που η δυσφήμισή μας — που εξάλλου δέν είναι καί δυνατή — δέν θά έκανε τίποτ' άλλο απ' τό νά προξενήσει ζημιά στήν επαναστατική υπόθεση καί στόν ίδιο τόν πόλεμο;

Υπάρχει — εμείς, οι άνδρες τού κάτεργου, που υποφέραμε περισσότερο απ' τόν καθένα πάνω στή γή, τό ξέρουμε πολύ καλά — υπάρχει, λέω, στήν ατμόσφαιρα μιά άκρατη αστικοποίηση. Ο ψυχή τε καί σώματι αστός, που είναι ό,τι τό πιό μέτριο καί δουλικό υπάρχει, τρέμει στήν ιδέα μήπως χάσει τήν ησυχία του, τό πούρο του καί τόν καφέ του, τίς ταυρομαχίες του, τό θέατρό του καί τίς εκπορνευμένες σχέσεις του. Καί όταν άκουγε νά λέγεται κάτι γιά τήν Φάλαγγα, γι' αυτή τή Σιδηρά Φάλαγγα, τό στήριγμα τής Επανάστασης στή γή τού λεβάντε, ή όταν μάθαινε ότι η Φάλαγγα ανάγγελλε τήν κάθοδό της στήν *Valencia*, έτρεμε σά φύλλο απ' τόν φόβο του, καθώς σκεπτόταν ότι η Φάλαγγα θά τόν αποσπούσε απ' τή ζωή τών άθλιων απολαύσεών του: Ο αστός — υπάρχουν αστοί διαφορετικών τάξεων καί σέ πολλές θέσεις — έπλεκε χωρίς ανάπαυλα, μέ τό νήμα τής συ-

κοφαντίας, τόν σκοτεινό θρύλο μέ τόν οποίο μάς φιλοδώρησε. Γιατί τόν αστό, καί μόνο τόν αστό, μπόρεσαν καί μπορούν ακόμα νά βλάψουν οι δραστηριότητές μας, οι εξεγέρσεις μας καί οι ασυγκράτητες επιθυμίες που παρασέρνουν τρελά τίς καρδιές μας, η επιθυμία τού νάμαστε ελεύθεροι σάν τούς αετούς στίς πιό ψηλές κορφές ή σάν τά λιοντάρια στήν καρδιά τού δάσους.

Ακόμα καί αδελφοί μας, που υπέφεραν μαζί μέ μάς στούς κάμπους καί στά εργαστήρια, που η μπουρζουαζία τούς εκμεταλλεύθηκε αναξιοπρεπώς ακόμα κι αυτοί άρχισαν νά διαδίδουν τούς φριχτούς της φόβους καί έφθασαν ώς τό σημείο νά πιστέψουν — επειδή τούς τό είπαν κάποιοι που θεώρησαν ότι ήταν συμφέρον τους νά είναι αρχηγοί — πως εμείς, οι άνδρες που αγωνιζόμασταν στή Σιδηρά Φάλαγγα, είμασταν ληστές καί άκαρδοι. Έτσι, ένα μίσος που πολλές φορές έφθασε στήν ωμότητα καί τόν ανθρωποκτόνο φανατισμό, έσπειρε πέτρες στό διάβα μας εμποδίζοντας έτσι τήν προέλασή μας εναντίον τού φασισμού.

Μερικές νύχτες, απ' αυτές τίς σκοτεινές νύχτες όπου, μέ τ' όπλο στό χέρι καί τ' αυτί τεντωμένο στίς ενέδρες, προσπαθούσα νά διεισδύσω στά βάθη τής γειτονικής περιοχής καθώς επίσης καί στά μυστήρια τών πραγμάτων, δέν έβρισκα άλλο φάρμακο, όπως καί στούς εφιάλτες, απ' τό νά βγαίνω έξω απ' τό καταφύγιό μου, όχι γιά νά ξεμουδιάσω τά μέλη μου, που είναι ατσαλένια γιατί έχουν περάσει απ' τή δοκι-

μασία τοῦ χρόνου, αλλά γιά νά σφίξω μέ μεγαλύτερη λύσσα τό όπλο μου, νιώθοντας τήν ανάγκη νά πυροβολήσω όχι μόνο τόν εχθρό πούταν κρυμμένος τό λιγότερο εκατό μέτρα μακριά από μένα, αλλά επίσης καί τόν άλλο εχθρό, αυτόν που δέν έβλεπα, αυτόν που κρυβόταν δίπλα μου καί που δίπλα μου βρίσκεται ακόμα καί τώρα, αυτόν που μέ φωνάζει σύντροφο ενώ μέ εξαπατά, εφ' όσον δέν υπάρχει απάτη πιό άνανδρη απ' αυτή που τρέφεται μέ προδοσίες. Ένιωθα τήν ανάγκη νά κλάψω καί νά γελάσω, νά τρέξω ανάμεσα στά χωράφια φωνάζοντας καί νά πνίξω λαιμούς μέ τά σιδερένια μου δάκτυλα, μέ τόν ίδιο τρόπο που στραγγάλισα μ' αυτά τόν αποτρόπαιο "κάσικο", ν' ανατινάξω αυτόν τόν άθλιο κόσμο ώστε νά μή μείνουν παρά ερείπια, αυτόν τόν κόσμο όπου είναι τόσο δύσκολο νά βρείς τρυφερά χέρια που νά σκουπίσουν τόν ιδρώτα σου καί νά σταματήσουν τό αίμα που τρέχει απ' τίς πληγές σου όταν, κουρασμένος καί πληγωμένος, γυρνάς απ' τή μάχη.

Πόσες καί πόσες νύχτες, συγκεντρωμένοι καθώς είμασταν όλοι μαζί, μιά χούφτα άνδρες, δέν μιλούσα στούς συντρόφους μου τούς αναρχικούς γιά τούς κόπους μου καί τούς πόνους μου, βρίσκοντας εκεί — μέσα στήν τραχύτητα τοῦ βουνοῦ, απέναντι απ' τόν εχθρό που μάς παραφύλαγε — μιά φιλική φωνή καί χέρια στοργικά που μ' έκαναν ν' αγαπήσω ξανά τή ζωή! Τότε λοιπόν, όλο τόν πόνο, όλο τό παρελθόν, όλη τή φρικαλεότητα καί τούς βασανισμούς που εί-

χαν στιγματίσει τό κορμί μου, τά πέταγα στόν άνεμο σάν ν' ανήκαν σ' άλλες εποχές, καί αφηνόμουν μέ χαρά στά περιπετειώδη όνειρα, διακρίνοντας μέσα στόν πυρετό τής φαντασίας έναν κόσμο διαφορετικό απ' αυτόν πούχα ζήσει, αλλά που τόν επιθυμούσα' έναν κόσμο διαφορετικό απ' αυτόν που έζησαν οι άνθρωποι καί που είμαστε πολλοί που τόν ονειρευθήκαμε. Κι ο καιρός, περνούσε γιά μένα σάν νά πέταγε καί η κούραση δέν μ' άγγιζε καί ο ενθουσιασμός μου διπλασιαζόταν καί μ' έκανε τολμηρό καί μ' έσπρωχνε νά βγαίνω απ' τά χαράματα γιά αναγνώριση, γιά ν' ανακαλύψω τόν εχθρό, καί όλ' αυτά ... γιά ν' αλλάξει η ζωή. Γιά νά δώσουμε έναν άλλο ρυθμό σ' αυτή τή ζωή, τήν δική μας' γιά νά μπορούν οι άνθρωποι, κι εγώ ανάμεσά τους, νάναι αδέλφια' γιά νά σπαρθεί στή γή, έστω καί γιά μιά μόνο φορά, η χαρά που αναβλύζει απ' τά στήθια μας' γιά νά μπορέσει η Επανάσταση, αυτή η Επανάσταση που ήταν ο πόλος καί τό έμβλημα τής Σιδηράς Φάλαγγας, νά γίνει σύντομα τετελεσμένο γεγονός.

Τά όνειρά μου διασκορπίζονταν σάν τά λεπτά άσπρα σύννεφα που πέρναγαν από πάνω μας, στό βουνό, καί ξαναγύριζα στίς απογοητεύσεις μου γιά νά ξαναβρώ κάποια άλλη φορά, τή νύχτα, τίς χαρές μου. Μ' αυτό τόν τρόπο, μέσα από κόπους καί χαρές, άγχη καί κλάματα, πέρασα τή ζωή μου, ζωή ευτυχισμένη μέσα στούς κινδύνους, άν τήν συγκρίνει κανείς μ' αυτή τή σκοτεινή καί άθλια ζωή τού σκοτεινού καί άθλιου κά-

τεργου.

Αλλά μιά μέρα — ήταν μιά γκρίζα καί θλιμμένη μέρα — έφθασε στίς κορυφές τοῦ βουνοῦ τό νέο, σάν παγωμένος άνεμος που πηρουνιάζει τή σάρκα: "Πρέπει νά στρατιωτικοποιηθοῦμε". Αυτό τό νέο ήταν σάν φονικό μαχαίρι που μέ ξέσχισε καί ένιωσα εκ τῶν προτέρων τήν αγωνία που νιώθουμε καί τώρα. Τίς νύχτες, μέσα στό καταφύγιο, επανελάμβανα στόν εαυτό μου τό νέο: "Πρέπει νά στρατιωτικοποιηθοῦμε..."

Δίπλα μου, ξαγρυπνώντας ενῶ ξεκουραζόμουν, άν καί δέν μποροῦσα νά κοιμηθῶ, βρισκόταν ο αντιπρόσωπος τῆς ομάδας μου, που θά γινόταν στό εξῆς υπολοχαγός καί λίγα μέτρα πιό πέρα κοιμόταν κάτω στό έδαφος, μέ τό κεφάλι πάνω σέ μιά στίβα από βόμβες, ο αντιπρόσωπος τῆς εκατονταρχίας μου, που θά γινόταν λοχαγός ή συνταγματάρχης. Εγώ ... θά συνέχιζα νά είμαι εγώ, τό παιδί τοῦ κάμπου, εξεγερμένος ὡς τόν θάνατο. Δέν θέλησα καί δέν θέλω νάχω οὔτε σταυρούς, οὔτε γαλόνια, οὔτε καί νά δίνω διαταγές. Είμαι έτσι όπως είμαι, ένας χωρικός που έμαθε νά διαβάζει στή φυλακή, που γνώρισε από κοντά τόν πόνο καί τόν θάνατο, που ήταν αναρχικός χωρίς νά τό ξέρει καί που τώρα, γνωρίζοντάς το, είναι πιό αναρχικός από τότε που σκότωσε γιά νάναι ελεύθερος.

Αυτή η μέρα, αυτή ακριβῶς η μέρα, που έπεσε απ᾿ τίς κορυφές τοῦ βουνοῦ, σάν παγωμένος άνεμος, τό

μακάβριο νέο που μού κατασπάραξε τὴν ψυχή, θά μού μείνει αξέχαστη, όπως καί τόσες άλλες μέρες τής πονεμένης μου ζωής. Εκείνη η μέρα ... Αχ!

Πρέπει νά στρατιωτικοποιηθούμε!

Η ζωή διδάσκει τούς ανθρώπους περισσότερο απ' όλες τίς θεωρίες, περισσότερο απ' όλα τά βιβλία. Αυτοί που θέλουν νά μεταφέρουν στήν πρακτική όσα έμαθαν από άλλους στηριζόμενοι στά βιβλία, σφάλλουν' αυτοί που μεταφέρουν στά βιβλία όσα έμαθαν μέσα στό λαβύρινθο τής ζωής, μπορούν ίσως νά κάνουν ένα μνημειώδες έργο. Είναι ξέχωρα πράγματα τό όνειρο καί η πραγματικότητα. Είναι καλό κι ωραίο νά ονειρεύεσαι, γιατί τό όνειρο έρχεται σχεδόν πάντα πρίν απ' αυτό που πρέπει νά γίνει' αλλά τό υπέροχο είναι νά καταστήσεις τή ζωή όμορφη, νά κάνεις τή ζωή, συγκεκριμένα, ένα όμορφο έργο.

Γιά μένα η ζωή κύλησε πολύ γρήγορα. Δέν γεύτηκα τή νιότη που, όπως λένε τά βιβλία, είναι χαρά, γλύκα καί καλοπέραση. Στό κάτεργο δέν γνώρισα παρά τόν πόνο. Νέος στήν ηλικία, είμαι τώρα ένας γέρος απ' όλα αυτά που έζησα, απ' όσα έκλαψα, απ' όσα υπέφερα. Γιατί στό κάτεργο δέν γελάς σχεδόν ποτέ' στό κάτεργο, είτε βρίσκεσαι κάτω απ' τή στέγη είτε κάτω απ' τόν ουρανό, πάντα κλαίς.

Διαβάζω ένα βιβλίο μέσα σ' ένα κελί, χωρίς καμιά ανθρώπινη επαφή, σημαίνει ονειρεύομαι. Νά διαβάζεις τό βιβλίο τής ζωής όταν στό παρουσιάζει ανοιχτό, σ' οποιαδήποτε σελίδα, ο δεσμοφύλακας που σέ κατασκοπεύει, σημαίνει νά έρχεσαι σ' επαφή μέ τήν πραγματικότητα.

Διάβασα κάποια μέρα — δέν θυμάμαι ούτε τό μέρος, ούτε τό όνομα τού συγγραφέα — ότι ο συγγραφέας δέν μπορούσε νά σχηματίσει μιά ακριβή ιδέα γιά τήν σφαιρικότητα τής Γής άν δέν τήν είχε προηγουμένως διατρέξει, μετρήσει, ψηλαφίσει' δηλαδή ανακαλύψει. Ένας τέτοιος ισχυρισμός μού είχε φανεί τότε γελοίος. Αυτή όμως η μικρή φράση έμεινε τόσο βαθιά εντυπωμένη μέσα μου που, καμιά φορά, στούς αναγκαστικούς μου μονόλογους μέσα στή μοναξιά τού κελιού, τήν σκεπτόμουν. Μέχρις ότου μιά μέρα, σά ν' ανακάλυπτα κι εγώ μέ τή σειρά μου κάτι τό θαυμαστό που ώς τότε παρέμενε άγνωστο στούς υπόλοιπους ανθρώπους, αισθάνθηκα τήν ικανοποίηση ότι ανακάλυψα εγώ ο ίδιος τήν σφαιρικότητα τής Γής. Εκείνη τήν ημέρα, όπως κι ο συγγραφέας τής φράσης, διέτρεξα, μέτρησα, ψηλάφισα τόν πλανήτη, ενώ τό φώς συγχεόταν, στή φαντασία μου, μέ τήν εικόνα τής Γής που περιστρέφεται σέ άπειρους χώρους, μέρος κι αυτή τής καθολικής αρμονίας τών κόσμων.

Τό ίδιο ισχύει καί μέ τόν πόνο. Πρέπει νά τόν ζυ-

γίσεις, νά τόν μετρήσεις, νά τόν ανακαλύψεις, γιά ν' αποκτήσεις μιά σαφή ιδέα τού τί είναι. Δίπλα μου, καθώς έσερνα μιά άμαξα πάνω στήν οποία άνθρωποι είχαν κουρνιάσει, τραγουδώντας καί διασκεδάζοντας, είδα άλλους ανθρώπους που, ακριβώς όπως κι εγώ, εκτελούσαν χρέη μουλαριού. Καί δέν υπέφεραν καί δέν διαμαρτύρονταν από 'κεί κάτω' κι έβρισκαν δίκαιο καί λογικό νά κρατούν εκείνοι, μιά κι ήταν αφέντες, τά γκέμια καί νά φουχτώνουν τό μαστίγιο, καί τό ίδιο λογικό καί δίκαιο νά τούς χαράζει τ' αφεντικό τό πρόσωπο μέ τό μαστίγιο. Σά ζώα χλιμίντριζαν, χτυπούσαν τή γή μέ τίς οπλές τους κι έφευγαν καλπάζοντας. Καί μετά, ώ! σαρκασμός, αφού τούς ξέζευαν, αυτοί έγλυφαν σάν σκλάβοι-σκυλιά τό χέρι που τούς μαστίγωνε.

'Ολοι όσοι ταπεινώθηκαν, θίχτηκαν, προσβλήθηκαν' όλοι όσοι ένιωσαν σάν τά πιό δυστυχισμένα όντα τής γής αλλά καί τά πιό ευγενικά, τά καλύτερα, τά πιό ανθρώπινα' όλοι όσοι ένιωσαν δυστυχισμένοι καί ταυτόχρονα ευτυχισμένοι καί δυνατοί' όλοι όσοι δέχθηκαν στήν πλάτη καί στό πρόσωπο, απροειδοποίητα καί χωρίς λόγο — έτσι, γιά τήν απλή απόλαυση τού νά βλάπτεις καί νά ταπεινώνεις — τήν παγωμένη γροθιά τού κτήνους τών κάτεργων' όλοι όσοι σύρθηκαν στήν απομόνωση γιά ανταρσία καί εκεί σκαμπιλίστηκαν καί ποδοπατήθηκαν, ακούγοντας τά κόκκαλά τους νά σπάνε καί βλέποντας τό αίμα τους νά κυλάει μέχρι νά πέσουν σάν μάζα στό έδαφος' όλοι όσοι υπέφεραν

τά βασανιστήρια που επιβάλλουν άλλοι άνθρωποι, ό-λοι όσοι ένιωσαν σέ τέτοιες στιγμές υποχρεωτικά α-δύναμοι καί καταράστηκαν καί βλαστήμησαν γι' αυτό, — πράγμα που σημαίνει ότι άρχισαν νά συγκεντρώνουν τίς δυνάμεις τους γιά μιά άλλη φορά —' όλοι όσοι, τήν ώρα που υφίσταντο τήν τιμωρία ή τήν προσβολή, συ-νειδητοποίησαν τήν αδικία τής τιμωρίας καί τό αίσχος τής προσβολής καί προσπάθησαν, αφού είχαν υποστεί όλα αυτά, νά δώσουν ένα τέλος στό προνόμιο νά πα-ραχωρείται σέ ορισμένους η δυνατότητα νά τιμωρούν καί νά προσβάλλουν' τέλος, όλοι όσοι, όντας αιχμάλω-τοι στή φυλακή ή αιχμάλωτοι στόν κόσμο, κατάλα-βαν τήν τραγωδία τής ζωής τών ανθρώπων που είναι καταδικασμένοι νά υπακούουν σιωπηλά καί τυφλά στίς διαταγές που παίρνουν. Όλοι αυτοί μπόρεσαν νά γνωρίσουν τό βάθος τού πόνου, τό φρικτό σημά-δι που ο πόνος αφήνει σ' αυτούς που ήπιαν, ψηλάφι-σαν, ανάσαναν τόν πόνο τής σιωπής καί τής υποταγής. Νά επιθυμείς νά μιλήσεις καί νά κρατιέσαι σιωπηλός, νά επιθυμείς νά τραγουδήσεις καί νά παραμένεις βου-βός, νά επιθυμείς νά γελάσεις καί νάσαι καταναγκα-σμένος νά πνίξεις τό γέλιο σου, νά επιθυμείς ν' αγα-πήσεις καί νάσαι καταδικασμένος νά κολυμπάς μέσα στή λάσπη τού μίσους!

Πέρασα απ' τόν στρατώνα κι εκεί έμαθα νά μισώ. Πέρασα απ' τό κάτεργο κι εκεί, μέσα στά δάκρυα καί τόν πόνο, έμαθα — παράξενο αυτό —, έμαθα ν' αγαπάω, ν' αγαπάω μέ ένταση.

Στόν στρατώνα έφθασα στό σημείο νά χάσω τήν προσωπικότητά μου· τόσο σκληρή ήταν η μεταχείριση που μού έκαναν, γιατί ήθελαν νά μού εμφυσήσουν μιά βλακώδη πειθαρχία. Στή φυλακή, μέσα από πολυάριθμους αγώνες, ξαναβρήκα τήν προσωπικότητά μου, εξεγειρόμενος κάθε φορά καί περισσότερο ενάντια σ' όλα όσα μού επέβαλαν. Άλλοτε είχα μάθει νά μισώ όλες τίς ιεραρχίες, απ' τόν χαμηλότερο ώς τόν ψηλότερο βαθμό, αλλά στή φυλακή, μέσα στόν πιό καταθλιπτικό πόνο, έμαθα ν' αγαπάω τούς κακότυχους, τ' αδέλφια μου, ενώ διατηρούσα καθαρό καί διαυγές αυτό τό μίσος γιά τήν ιεραρχία, μέ τό οποίο είχα τραφεί στόν στρατώνα. Φυλακές καί στρατώνες είναι τό ίδιο πράγμα: δεσποτισμός καί ελεύθερη εξάσκηση τής κακής φύσης ορισμένων, πρός οδύνη όλων. Όπως ο στρατώνας τίποτα δέν μπορεί νά διδάξει που νά μήν είναι βλαβερό γιά τήν φυσική καί πνευματική υγεία, έτσι καί η φυλακή τίποτα δέν μπορεί νά διορθώσει.

Μ' αυτά τά κριτήρια καί μ' αυτή τήν εμπειρία — εμπειρία που απέκτησα διότι η ζωή μου βυθίστηκε στόν πόνο —, όταν άκουσα ότι στούς πρόποδες τών βουνών άρχισε νά περιφέρεται η διαταγή τής στρατιωτικοποίησης, ένιωσα τό είναι μου νά καταρρέει, γιατί είδα ξεκάθαρα ότι θά πέθαινε μέσα μου ο τολμηρός γκερριλλέρο τής Επανάστασης καί θά συνέχιζα νά ζώ αυτή τή ζωή που, στόν στρατώνα καί στή φυλακή, απογυμνώνεται από κάθε προσωπικό στοιχείο, γιά νά κατρακυλήσω ακόμα μιά φορά στήν άβυσσο τής υποταγής,

στόν ζωώδη υπνοβατισμό όπου οδηγεί η πειθαρχία τού στρατώνα καί τής φυλακής, που είναι τό ίδιο πράγμα. Σφίγγοντας μέ λύσσα τό όπλο μου, κοιτάζοντας μέσα απ' τό καταφύγιό μου τόν εχθρό καί τόν "φίλο", κοιτάζοντας μπρός καί πίσω απ' τίς γραμμές, ξεστόμισα μιά κατάρα όμοια μ' εκείνες που ξεστόμιζα όταν, εξεγερμένο, μέ οδηγούσαν στό μπουντρούμι, καί άφησα νά κυλήσει ένα δάκρυ όμοιο μ' εκείνα που μού ξέφευγαν τότε, όταν κανείς δέν μπορούσε νά τά δεί, γιά νά καταμετρήσω τήν αδυναμία μου. Κι έβλεπα ξεκάθαρα ότι οι υποκριτές που εύχονται νά μετατρέψουν τόν κόσμο σ' έναν στρατώνα καί μιά φυλακή, είναι οι ίδιοι, οι ίδιοι, οι ίδιοι που χθές, στά μπουντρούμια, έσπασαν τά κόκκαλά μας, σ' εμάς, τούς ανθρώπους — τούς ανθρώπους.

Στρατώνες ... κάτεργα ..., ζωή ανάξια καί άθλια.

Δέν μάς κατανόησαν καί, επειδή δέν μπορούσαν νά μάς κατανοήσουν, δέν μάς αγάπησαν. Αγωνισθήκαμε — τώρα οι ψεύτικες μετριοφροσύνες δέν έχουν πέραση, δέν οδηγούν πουθενά — αγωνισθήκαμε, τό επαναλαμβάνω, όσο λίγοι τό έκαναν. Η θέση μας ήταν πάντοτε στήν πρώτη γραμμή τού πυρός, γιά τόν απλό λόγο ότι, στόν τομέα μας, απ' τήν πρώτη μέρα είμασταν οι μόνοι.

Γιά μάς δέν υπήρξε ποτέ ανάπαυλα ούτε ..., κι αυτό είναι ακόμα χειρότερο, ούτε μιά ευγενική κουβέντα.

Καί οι μέν καί οι δέ, καί οι φασίστες καί οι αντιφασίστες, ακόμα καί οι δικοί μας — τί ντροπή νιώσαμε! —, όλοι μάς αντιμετώπισαν μέ αντιπάθεια.

Δέν μάς κατανόησαν. Ή, κάτι που είναι πιό τραγικό στό εσωτερικό αυτής τής τραγωδίας που ζούμε, ίσως εμείς δέν γίναμε κατανοητοί. Κι αυτό διότι εμείς, επειδή είχαμε σηκώσει στίς πλάτες μας τό βάρος όλης τής περιφρόνησης κι όλης τής σκληράτητας αυτών που βρέθηκαν, στή ζωή, απ' τήν πλευρά τής ιεραρχίας, θελήσαμε νά ζήσουμε, ακόμα καί μέσα στόν πόλεμο, μιά ζωή ελευθεριακή, ενώ οι άλλοι, πρός δυστυχία τους αλλά καί πρός δική μας δυστυχία, ακολούθησαν τό άρμα τού Κράτους, ζεύχθηκαν σ' αυτό.

Αυτή η έλλειψη κατανόησης, που μάς προκάλεσε αμέτρητα βάσανα, γέμισε τόν δρόμο μας δυστυχίες. Δέν μάς είδαν σάν έναν κίνδυνο μόνο οι φασίστες, που τούς μεταχειριζόμαστε όπως τό αξίζουν, αλλά κι αυτοί που ονομάζονται αντιφασίστες καί που διαλαλούν τόν αντιφασισμό τους τόσο που βραχνιάζουν. Αυτό τό μίσος που οικοδομήθηκε γύρω μας, οδήγησε σέ οδυνηρές συγκρούσεις, που η πιό αηδιαστική, η πιό αισχρή, αυτή που σέ οδηγεί νά πάρεις τά όπλα, έγινε μέσα στήν πόλη τής *Valencia*, όταν άρχισαν νά μάς πυροβαλούν οι "αυθεντικοί κόκκινοι αντιφασίστες". Λοιπόν ... χμ! ... πρέπει νά αξαγάγουμε τά συμπεράσματά μας γι' αυτό που αυτή τή στιγμή κάνει η αντεπανάσταση.

Η Ιστορία, που συλλέγει ότι καλό και ότι κακό οι άνθρωποι πράττουν, θά μιλήσει μιά μέρα.

Τότε η Ιστορία θά πεί ότι η Σιδηρά Φάλαγγα υπήρξε ίσως η μόνη στήν Ισπανία που είχε μιά ξεκάθαρη αντίληψη τού πώς έπρεπε νάναι η Επανάστασή μας. Η Ιστορία θά πεί επίσης ότι η Φάλαγγα ήταν αυτή που αντέταξε τήν μεγαλύτερη αντίσταση στήν στρατιωτικοποίηση. Θά πεί εξάλλου ότι, λόγω ακριβώς αυτής τής αντίστασής της, υπήρξαν στιγμές που εγκαταλείφθηκε ολοκληρωτικά στή μοίρα της, μέσα στόν αναβρασμό τού πολέμου, λές κι έπρεπε μονάδα έξι χιλιάδων ανδρών, εμπειροπόλεμων καί αποφασισμένων νά νικήσουν ή νά πεθάνουν, νά εγκαταλειφθεί στόν εχθρό γιά νά τήν εκμηδενίσει.

Πόσα πράγματα θά πεί η Ιστορία, καί πόσα πρόσωπα, που θεωρούν τόν εαυτό τους ένδοξο, δέν θά γνωρίσουν παρά τήν απέχθεια καί τίς κατάρες!

Η αντίστασή μας στήν στρατιωτικοποίηση ήταν θεμελιωμένη στή γνώση που είχαμε αποκτήσει γιά τούς στρατιωτικούς. Η τωρινή αντίστασή μας θεμελιώνεται σ᾽ αυτά που τώρα γνωρίζουμε γιά τούς στρατιωτικούς.

Ο επαγγελματίας στρατιωτικός σχημάτισε, τώρα

όπως και πάντα, εδώ όπως και στή Ρωσία, μιά κάστα. Αυτή είναι που διατάζει, ενώ στούς άλλους δέν απομένει τίποτ᾽ άλλο απ᾽ τήν υποχρέωση νά υπακούουν. Ο επαγγελματίας στρατιωτικός μισεί μ᾽ όλες του τίς δυνάμεις, κι ακόμα περισσότερο άν πρόκειται γιά συμπατριώτη του, αυτόν που θεωρεί κατώτερό του.

Εγώ ο ίδιος είδα — κοιτάζω πάντα τά μάτια τών ανθρώπων —, είδα έναν αξιωματικό νά τρέμει απ᾽ τή λύσσα του ή απ᾽ τήν αηδία του όταν, απευθυνόμενος σ᾽ αυτόν, τού μίλησα στόν ενικό᾽ και γνωρίζω σήμερα — ναί, ακόμα και σήμερα — παραδείγματα ταγμάτων που ονομάζονται προλεταριακά, και στά οποία τό σώμα τών αξιωματικών, που έχουν ήδη ξεχάσει τήν ταπεινή τους καταγωγή, δέν μπορεί νά επιτρέψει σ᾽ έναν στρατιώτη νά τούς μιλάει στόν ενικό — ενάντια δέ σέ κάτι τέτοιο υπάρχουν σοβαρές ποινές.

Ο "προλεταριακός" Στρατός δέν απαιτεί μιά πειθαρχία που θά μπορούσε, στό κάτω-κάτω, νά είναι η εκτέλεση τών πολεμικών διαταγών᾽ απαιτεί τήν υποταγή, τήν τυφλή υπακοή, τόν εκμηδενισμό τής προσωπικότητας τού ανθρώπου.

Τό ίδιο πράγμα, τό ίδιο πράγμα όπως χθές που είμουνα στόν στρατώνα. Τό ίδιο πράγμα, τό ίδιο πράγμα μ᾽ αργότερα που είμουνα στό κάτεργο.

Εμείς, μέσα στά χαρακώματα, ζούσαμε ευτυχισμένοι. Βλέπαμε βέβαια νά πέφτουν γύρω μας σύντροφοι που άρχισαν μαζί μας αυτόν τόν πόλεμο. Ξέρουμε, επιπλέον, ότι ανά πάσα στιγμή μιά σφαίρα μπορεί νά μάς αφήσει ξαπλωμένους καταγής — είναι η ανταμοιβή που περιμένει ένας επαναστάτης —, αλλά ζούσαμε ευτυχισμένοι. Τρώγαμε όταν κάτι υπήρχε˙ όταν δέν υπήρχαν τρόφιμα νηστεύαμε. Καί είμασταν όλοι ευχαριστημένοι. Γιατί; Διότι κανείς δέν ήταν ανώτερος από κανέναν. Όλοι φίλοι, όλοι σύντροφοι, όλοι γκερριλλέρος τής Επανάστασης.

Ο αντιπρόσωπος τής ομάδας ή τής εκατονταρχίας δέν μάς επιβαλόταν, αλλά ήταν εκλεγμένος από εμάς τούς ίδιους καί δέν ένιωθε σάν υπολοχαγός ή λοχαγός αλλά σάν σύντροφος. Οι αντιπρόσωποι τών Επιτροπών τής Φάλαγγας δέν υπήρξαν ποτέ συνταγματάρχες ή στρατηγοί, αλλά σύντροφοι. Μαζί τρώγαμε, μαζί πολεμούσαμε, μαζί γελάγαμε καί καταριόμασταν. Γιά μεγάλο διάστημα δέν είχαμε κανέναν μισθό, όπως δέν είχαν ούτε κι αυτοί. Μετά, εμείς πήραμε δέκα πεσέτας˙ αυτοί πήραν καί παίρνουν τά ίδια, δέκα πεσέτας.

Τό μόνο πράγμα που εκτιμούμε είναι η ικανότητά τους, που είναι δοκιμασμένη, καί γι˙ αυτό τούς εκλέγουμε. Έγιναν αντιπρόσωποί μας στόν βαθμό που η αξία τους επιβεβαιώθηκε. Δέν υπάρχουν ιεραρχίες,

δέν υπάρχουν ανωτερότητες, δέν υπάρχουν αυστηρές διαταγές: υπάρχει συμπάθεια, στοργή, συντροφικότητα' ζωή ευτυχισμένη μέσα στίς καταστροφές τού πολέμου. Μ' αυτό τόν τρόπο, μεταξύ συντρόφων, λέγοντας ότι πολεμάμε εξαιτίας κάποιου πράγματος καί γιά κάποιον σκοπό, ο πόλεμος αρέσει καί φθάνουμε μέχρι καί νά αποδεχόμαστε μέ χαρά τόν θάνατο. Αλλά όταν ξαναβρίσκεσαι ανάμεσα στούς στρατιωτικούς, εκεί όπου τά πάντα είναι διαταγές καί ιεραρχία' όταν βλέπεις μέσα στό χέρι σου τόν θλιβερό μισθό, μέ τόν οποίο μέ κόπο μπορείς νά στηρίξεις τήν οικογένεια που άφησες πίσω σου, καί όταν βλέπεις τόν υπολοχαγό, τόν λοχαγό, τόν ταγματάρχη, τόν συνταγματάρχη νά τσεπώνουν καί τρείς, καί τέσσερεις, καί δέκα φορές περισσότερα από σένα, παρ' ότι δέν έχουν ούτε περισσότερο ενθουσιασμό, ούτε περισσότερες γνώσεις, ούτε περισσότερη παλικαριά απ' ότι εσύ, η ζωή σου γίνεται πικρή, γιατί βλέπεις ότι αυτό δέν είναι Επανάσταση, αλλά ο τρόπος μέ τόν οποίο ένας μικρός αριθμός επωφελείται μιάς θλιβερής κατάστασης, πράγμα που στρέφεται εις βάρος τού λαού.

Δέν ξέρω πώς θά ζήσουμε από δώ καί πέρα. Δέν ξέρω άν θά μπορέσουμε νά συνηθίσουμε τά προσβλητικά λόγια ενός δεκανέα, ενός λοχία ή ενός υπολοχαγού. Δέν ξέρω άν θά μπορέσουμε, έχοντας ήδη νιώσει, μέ πληρότητα, άνθρωποι, νά δεχθούμε νά γίνουμε υποτακτικά ζώα, γιατί εκεί οδηγεί η πειθαρχία κι αυτό αντιπροσωπεύει η στρατιωτικοποίηση.

Είναι σίγουρο ότι δέν θά μπορέσουμε, θά μάς είναι εντελώς αδύνατο νά αποδεχθούμε τόν δεσποτισμό καί τήν κακομεταχείριση, γιατί πρέπει νά μήν είσαι διόλου άνθρωπος γιά νά μπορέσεις, έχοντας ένα όπλο στό χέρι σου, νά ανεχθείς ειρηνικά τήν προσβολή. Έχουμε ωστόσο ανησυχητικά παραδείγματα συντρόφων που, αφού στρατιωτικοποιήθηκαν, κατέληξαν νά υφίστανται αδιαμαρτύρητα, σάν μιά σιδερένια πλάκα, τά βάρη τών διαταγών που εκδίδουν άνθρωποι συχνότατα αδέξιοι καί πάντα εχθρικοί.

Πιστεύαμε πως βαδίζαμε πρός τήν απελευθέρωσή μας, πρός τήν σωτηρία μας, καί αντί γι' αυτό κινδυνεύουμε νά καταλήξουμε στήν ίδια κατάσταση τήν οποία πολεμάμε: στόν δεσποτισμό, στήν εξουσία τής κάστας, στόν πιό βίαιο καί αλλοτριωτικό αυταρχισμό.

Εν τούτοις, η στιγμή είναι κρίσιμη. Έχοντας πέσει — δέν ξέρουμε γιατί, αλλά καί νά τό ξέρουμε δέν θά τό πούμε τώρα —, έχοντας πέσει, τό επαναλαμβάνω, σέ μιά παγίδα, πρέπει νά βγούμε απ' αυτήν, νά ξεφύγουμε, γιατί τελικά οι παγίδες φύτρωσαν στή γή σάν μανιτάρια.

Οι μιλιταριστές, όλοι οι μιλιταριστές — καί υπάρχουν μερικοί μανιώδεις από δαύτους στό στρατόπεδό μας —, μάς περικύκλωσαν. Χθές είμασταν κύριοι

τών πάντων, σήμερα είναι αυτοί. Ο λαϊκός στρατός, που τό μόνο λαϊκό στοιχείο του είναι ότι στρατολογεί μέσα απ' τόν λαό, — αλλά αυτό συμβαίνει πάντα μέ όλους τούς στρατούς —, δέν ανήκει στόν λαό' ανήκει στήν Κυβέρνηση, καί η Κυβέρνηση διευθύνει, καί η Κυβέρνηση διατάζει. Στόν λαό επιτρέπεται απλώς νά υπακούει, καί απαιτούν απ' αυτόν πάντα νά υπακούει.

Έχοντας πιαστεί στά δίχτυα τών μιλιταριστών, δέν μάς μένει παρά νά επιλέξουμε ανάμεσα σέ δυό δρόμους: ο πρώτος μάς οδηγεί στό νά χωρίσουμε, εμείς που μέχρι σήμερα είμασταν σύντροφοι στόν αγώνα, ανακηρύσσοντας τή διάλυση τής Σιδηράς Φάλαγγας' ο δεύτερος μάς οδηγεί στήν στρατιωτικοποίηση.

Η Φάλαγγα, η δική μας Φάλαγγα, δέν πρέπει νά διαλυθεί. Η ομοιογένεια που πάντα επέδειξε ήταν θαυμαστή — μιλάω μόνο γιά μάς, σύντροφοι —' η συντροφικότητα ανάμεσά μας θά μείνει στήν ιστορία τής ισπανικής Επανάστασης σάν παράδειγμα' η ανδρεία που επιδείξαμε στή διάρκεια εκατό μαχών, μπορεί ίσως νά επιδειχθεί στόν ίδιο βαθμό κι από άλλους, σ' αυτόν τόν αγώνα ηρώων, ποτέ όμως δέν θά ξεπεραστεί. Απ' τήν πρώτη μέρα είμασταν φίλοι' κάτι περισσότερο από φίλοι, σύντροφοι, αδέλφια. Νά χωρίσουμε, νά φύγουμε, νά μήν ξαναειδωθούμε ποτέ, νά μήν ξανανιώσουμε ποτέ, όπως μέχρι τώρα, τήν επιθυμία μας

νά νικήσουμε καί ν' αγωνιστούμε, αυτό είναι αδύνατο.

Η Φάλαγγα, αυτή η Σιδηρά Φάλαγγα που, απ' τήν *Valencia* μέχρι τό *Teruel*, προκάλεσε τόν τρόμο τών αστών καί τών φασιστών, δέν πρέπει νά διαλυθεί αλλά νά συνεχίσει μέχρι τέλους.

Ποιός μπορεί νά ισχυριστεί ότι υπήρξαν άλλοι που, επειδή στρατιωτικοποιήθηκαν, ήταν στίς μάχες πιό δυνατοί, πιό τολμηροί, έδωσαν πιό γενναιόδωρα τό αίμα τους γιά νά ποτίσουν τό πεδίο τής μάχης; Πολεμήσαμε σάν αδέλφια που υπερασπίζονται μιά ευγενή υπόθεση' σάν αδέλφια που έχουν τά ίδια ιδανικά ονειρευθήκαμε στά χαρακώματα' σάν αδέλφια που προσδοκούν έναν κόσμο καλύτερο βαδίσαμε μπροστά μέ τό κουράγιο μας. Νά διαλύσουμε τό ομοιογενές σύνολό μας; Ποτέ, σύντροφοι. Όσο θά παραμένουμε μιά εκατονταρχία, στόν αγώνα. Όσο θά υπάρχει έστω κι ένας από μάς, γιά τή νίκη!

Θάναι μικρότερο τό κακό — άν καί είναι μεγάλο κακό τό νά πρέπει νά δεχθούμε νά μάς δίνει διαταγές ο οποιοσδήποτε, χωρίς νά έχει εκλεγεί από εμάς. Παρόλ' αυτά ...

Τό νά είμαστε μιά φάλαγγα ή ένα τάγμα, μάς είναι

σχεδόν αδιάφορο. Αυτό που δέν μάς είναι αδιάφορο, είναι τό νά μήν μάς σέβονται.

Άν παραμείνουμε συγκεντρωμένοι τά ίδια άτομα που είμαστε καί τώρα, δέν θάχει γιά μάς καμιά διαφορά τό άν σχηματίζουμε φάλαγγα ή τάγμα. Στόν αγώνα δέν θάχουμε ανάγκη από ανθρώπους που νά μάς ενθαρρύνουν· στήν ανάπαυση δέν θάχουμε ανθρώπους που νά μάς εμποδίζουν ν' αναπαυθούμε, γιατί δέν πρόκειται νά συναινέσουμε σέ κάτι τέτοιο.

Ο δεκανέας, ο λοχίας, ο υπολοχαγός, ο λοχαγός, ή θά είναι δικοί μας, οπότε θάμαστε όλοι σύντροφοι, ή θά είναι οι εχθροί μας, οπότε δέν θάχουμε παρά νά τούς μεταχειρισθούμε σάν εχθρούς.

Φάλαγγα ή τάγμα θά είναι γιά μάς, άν τό θελήσουμε, τό ίδιο πράγμα. Εμείς, χθές, σήμερα, αύριο, θά είμαστε πάντα οι γκερριλλέρος τής Επανάστασης.

Αυτό που θά μάς συμβεί στή συνέχεια εξαρτάται από εμάς, απ' τή συνοχή που υπάρχει μεταξύ μας. Κανείς δέν θά μάς επιβάλλει τόν ρυθμό του, είμαστε εμείς που θά τόν επιβάλλουμε, γιά νά κρατήσουμε μιά στάση προσαρμοσμένη σ' αυτούς που θά βρίσκονται στό πλευρό μας.

῾Ας λάβουμε υπ᾽ όψη μας ένα πράγμα, σύντροφοι. Ο αγώνας απαιτεί νά μήν αποτραβήξουμε απ᾽ αυτό τόν πόλεμο τά χέρια μας, ούτε τόν ενθουσιασμό μας. Σέ μιά φάλαγγα, τήν δική μας, ή σ᾽ ένα τάγμα, τό δικό μας᾽ σέ μιά μεραρχία ή σ᾽ ένα τάγμα που δέν θάναι δικά μας, θά πρέπει πάντως νά πολεμήσουμε.

῾Αν η Φάλαγγα διαλυθεί, άν διασκορπισθούμε, δέν θάχουμε πλέον στή συνέχεια, όντας υποχρεωτικά επιστρατευμένοι, παρά νά πάμε εκεί που θά μάς διατάξουν καί χωρίς αυτούς που επιλέξαμε. Καί, καθώς δέν είμαστε ούτε καί θέλουμε νά γίνουμε εξημερωμένα ζωάρια, είναι πολύ πιθανό νά συγκρουσθούμε μέ ανθρώπους που δέν πρέπει: μ᾽ αυτούς που, καλώς ή κακώς, είναι οι σύμμαχοί μας.

Η Επανάσταση, η δική μας Επανάσταση, αυτή η προλεταριακή καί αναρχική Επανάσταση στήν οποία, απ᾽ τίς πρώτες μέρες, προσφέραμε σελίδες δόξας, μάς προσκαλεί νά μήν εγκαταλείψουμε τά όπλα, νά μήν εγκαταλείψουμε τόν συμπαγή πυρήνα που συγκροτήσαμε μέχρι σήμερα, όποιο κι άν είναι τό όνομά του: φάλαγγα, μεραρχία ή τάγμα.

῾Ενας "ανεξέλεγκτος" τής
Σιδηράς Φάλαγγας.

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΚΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ & ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥΣ ΤΟΥ 1937

Αυτή η έκκληση ενός άγνωστου αναρχικού πολιτοφύλακα, που ανήκε στήν περιβόητη "Σιδηρά Φάλαγγα", φαίνεται ότι είναι μέχρι τίς μέρες μας, τό πιό αληθινό καί όμορφο γραπτό που μάς άφησε η Ισπανική προλεταριακή επανάσταση. Τό περιεχόμενο, οι προθέσεις κι η πρακτική αυτής τής επανάστασης συνοψίζονται εδώ ατάραχα καί μέ πάθος. Οι βασικές αιτίες τής αποτυχίας της καταγγέλλονται: όλες αυτές που προήλθαν από τή διαρκή επαναστατική δράση τών σταλινικών, διάδοχων -στή Δημοκρατία- τών αφοπλισμένων αστικών δυνάμεων καί από τίς διαρκείς υποχωρήσεις τών υπεύθυνων τής *CNT-FAI* (που μέ πικρία αποκαλούνται εδώ "οι δικοί μας") απ' τόν Ιούλιο τού 1936 έως τόν Μάρτιο τού 1937.